

RØYKEN HISTORIELAG

Bygdemagasinet

NR 67 MAI 2015

*Historielagets hederstegn til
Kjell Jørgensen og Bjørn Eric Hansen*

Bygdemagasinet

NR 67 MAI 2015

INNHold

Røyken Historielag 2015 – 2016	1
Hva har hendt, og hva hender?	2
Røyken historielags Hederstegn 2015	2
Opplevelsesrikt i Nederland	4
Bil i bygda - 1922	7
Om Bygdemagasinet	13
Poverud	14
Sigurd Martinsen	15
Nytt fra Hernestangen	16
Gaukmesse	17
110 år siden unionsoppløsningen	18
Referat fra årsmøtet 12. mars 2015	20
Årsberetning for 2014	23
Regnskap for 2014	28
Røyken Historielag Budsjett 2015	31
Oldtidsmarsjen 2015	32

Bygdemagasinet's redaksjon:

Arne Myrvang, tlf. 31 28 13 85
Rolf Karlsen, tlf. 41 42 50 72
Kjell Jørgensen, tlf. 31 28 33 45
Bjørn Fossnes, tlf. 92 25 85 12

Lederen har ordet

Lagets årsmøte ble avholdt 13. mars 2015, dere finner årsmøtedokumentene annet steds i denne utgaven av Bygdemagasinet.

Valget medførte noen endringer i styret. Bjørn Eric Hansen gikk ut av styret der han var nestleder. Heldigvis fortsetter han som leder av Museumskomiteén, der er det fortsatt mange store og arbeidskrevende oppgaver å ta fatt på! Bjørn Auke ble ny nestleder, og etter ham og som nytt medlem av styret ble Inger-Lise Aabye valgt. Ingeborg Hoel gikk av som varamedlem, og i hennes sted ble Rolf Karlsen, bedre kjent som «Mulen», valgt.

I Arrangementskomiteén ble Inger Marie Melvold avløst som leder av Rolf Thuv, men hun fortsetter som medlem. Leikny Aasgaard gikk ut av komiteén. I Bygdemagasinet redaksjon ble Ole Kjølén erstattet av Rolf «Mulen» Karlsen. Slekts- og gårdshistoriekomiteén får gleden av to nye medlemmer, Tone Stokker Martinsen og Kjell Nergaard, og i Kyststikomiteén ble Odd Berg Petterson avløst av Svein Arne Lyster.

Forøvrig ble det gjenvalg over hele linjen. Takk til dem som nå går ut for god innsats!

Nytt i år er at historielaget har arrangert en utenlandstur, til Nederland. Ildsjelen bak dette arrangementet var Per Olav Berg, som både sto bak reiseopplegget i samarbeide med Th. Liens Turistbusser og fungerte som reiseleder. Jeg viser til artikkelen om dette. Turen ga mer-smak.

Åpent Hus på Kornmagasinet ble avviklet 7.mai, dvs. etter at disse lederordene ble skrevet. Som i fjor har «Antiques Road Show» inspirert Museumskomiteén. Dette opplegget ble svært godt mot-tatt i fjor, og vi håper på suksess også i år.

Som mange av dere vil vite er nå Røyken Historielag på Facebook. Siden i fjor høst har vi, i skrivende stund, hatt gleden av i alt 762 «likeklikk». Gå inn på siden og ta en titt. Mulighetene er mange!

I samarbeid med Røyken kommune har vi gått i gang med et «skoleprosjekt». Den overordnede hensikten med dette LiS-prosjektet, dvs. Lokalhistorie i Skolen, er å skape engasjement, eierskap og stolthet til Røyken og Røykens historie. Målgruppen er elever i 6. klasse ved kommunens skoler. Her har vi - og kommunen - store forventninger. Bjørn Auke - som må tåle betegnelsen som opphavsmann til LiS - Bjarne Kjos og Mette Ølstad er våre representanter i prosjektet.

Ellers fyller jo laget år i januar 2016, da har vi eksistert i 50 år. En arbeidsgruppe med Frøydis Christoffersen, Bjørn Auke, Bjørn Eric Hansen og Terje Martinsen har et spennende opplegg for denne feiringen. Dette kan dere se frem til!

Jeg minner om at vi er på Hernestangen hver søndag i skoleferien, se annonsering på hjemmesida vår, www.historielaget.no, og i Røyken og Hurums Avis.

Røyken Historielag 2015 – 2016

Kornmagasinet, Grettekroken 1, 3440 Røyken. post@historielaget.no

Hjemmeside: <http://historielaget.no>

Styret, inkl. BM redaksjon:

Verv	Navn/ Adresse/ e-post	Tlf p / a	Mobil
Leder	Kåre Selvik, Skolev. 4, 3478 Nærnes kaselvi@online.no	31281720	99260034
Nestleder	Bjørn Auke, Dalbø. 1, 3472 Bødalen bjorau@gmail.com	31280387	90505225
Kasserer	Arnulv Solberg, Furubergløgka 14, 3477 Båstø arnulvs@online.no	31288065	41698189
Sekretær	Bernt Otto Hauglin, Fossumv.2, 3440 Røyken mail@mbnorway.no	31286127/31284111	91366280
Styrem.	Inger-Lise Aabye, Aspelund 1, 3430 Spikkestad ingerlise.aabye@online.no		97193945
Varam.	Inger Drengsrud Førde, Brøholtv. 2, 3430 Spikkestad inger@broholt.no	31281843	91887496
Varam.	Morten Fleischer, Vardev. 14, 3470 Slemmestad morten.fleischer@online.no	31281645	91681774
Varam.	Rolf Karlsen, Smiekroken 30, 3470 Slemmestad rolf-kar@online.no		41425072
Red. BM	Arne Myrvang, Snarv. 6, 3478 Nærnes arne.myrvang@altiboxmail.no	31281385	91865145

Ellers vurderer styret hvor en eventuell markvandring skal foregå i år. Styret har sine tanker om dette, men forslag mottas med takk.

Vi ber dere notere at høstmøtet er tidfestet til den 8. oktober og julemøtet til den 3. desember.

Forøvrig minner vi om at Gjellumstua og vår samling i låven på Hernestangen holdes åpen hver søndag i sommer, fra kl. 11 til 16, i

tiden fra og med den 29. juni til og med siste søndag før Fjordfestivalen (som vi går ut fra blir arrangert i år også). Hernestangen ligger ikke like laglig til for alle røykenbøringer, men denne perlen er vel verdt et besøk. Ta med søndagslunsjen og kom.

God sommer!

KÅRE SELVIK

Hva har hendt, og hva hender?

Dette har hendt:

4. desember 2014

12. mars

15. til 21. april

7. mai

Julemøte

Årsmøte

Tur til Nederland. Se egen artikkel inne i bladet!

Åpent hus på Kornmagasinet

Hva hender i lagets regi?

20. september

8. oktober

3. desember

Oldtidsmarsjen

Høstmøte

Julemøte

Røyken historielags Hederstegn 2015

Det er også i år funnet en verdig kandidat til Røyken historielags hederstegn.

Vedkommende har vært medlem av historielaget i minst 30 år.

Første halvdel av medlemstiden hadde han ingen verv i laget, men i 2001 ble han valgt inn i komiteen for Bygdemagasinet, og året etter ble han med i Museumskomiteen, hvor han var med i tre år.

I 2008 ble Kjell Jørgensen valgt til leder av historielaget, en posisjon han hadde i to år.

Det feltet Kjell har gjort den største innsatsen på, er utvilsomt det som startet med at han ble med i komiteen for Bygdemagasinet i 2001. Via dette vervet startet en fantastisk jobb med elektronisk samling og behandling av historielagets fotosamling. Han har hatt seks skriftlige bidrag i Bygdemagasinet, men

har skaffet og behandlet et utall av de bildene som er benyttet. Kjell har skannet inn historielagets fotosamling, mye av Blåhella kystsamlings fotosamling, Widerøes foto, som Røyken kommune fikk kjøpe, og mange foto samlet av Spikkestad Vel.

Da Terje Martinsen skrev de nye Røyken-bøkene skaffet Kjell mange av bildene, og skannet og behandlet bilder Terje fremskaffet. Bildene som skal brukes i Jørn Jensens bok om gamle hus i Røyken, ligger også i billedbanken hos Kjell. Totalt finnes det i dag noen tusen bilder.

Mange av bildene i historielagets årbøker kommer fra Kjell. En ting er skanning av bildene, men bildene som brukes blir kvalitets-sjekket og om nødvendig «fikset» på en profesjonell måte.

Historielagets hederstegn gikk til Kjell Jørgensen og Bjørn Eric Hansen

At Kjell er en datamann viste han også i 2006, da han opprettet Røyken historielags hjemmeside – historielaget.no. Denne har siden blitt fulgt opp, og i 2014, da laget bestemte seg for å følge med i tiden, å lage en facebook-side, ble det innledet samarbeid mellom Bjørn Auke og Kjell.

Noe av det siste Kjell har gjort er å legge inn de fleste nummer av Bygdemagasinet, samt de årbøker som ikke er tilgjengelige for salg, på hjemmesiden.

Samarbeidsprosjektet med Lions, «Røykenkalenderen», har til nå vart i ti år, og Kjell har vært med i komiteen disse årene. Formelt er han oppnevnt av Lions, men bildene som har vært benyttet har kommet fra billedbanken han styrer.

Kjell Jørgensen er på bakgrunn av ovenstående en meget verdig kandidat til å motta Røyken historielags hederstegn - og i tillegg fyller han 80 år om to dager!.

Røyken, 12. mars 2015

Det er i år funnet enda en verdig kandidat til Røyken historielags hederstegn.

Vedkommende har vært medlem av historielaget siden august 1986.

I 1989 ble vedkommende valgt til varamedlem i styret, og året etter til sekretær. Et verv han hadde i to år.

I 1989 ble Bjørn Eric Hansen også valgt til leder av Museumskomiteen. Museumskomiteen, og andre komiteer, ble formalisert dette året, ved at det kom inn i lovene at de skulle velges på årsmøtet. Han var leder i fem år, deretter medlem av komiteen de neste fire år.

Bjørn Eric var også med på restaureringen av Kornmagasinet, som foregikk i 1985 – 1987.

I 2008 kom Bjørn Eric igjen inn som varamedlem til styret, og som medlem av Museumskomiteen. I 2010 overtok han som nestleder i styret og leder av Museumskomiteen, to verv han fortsatt har hatt frem til årsmøtet, hvor han har valgt å gå av som nestleder.

Bjørn Eric er en person som, når han har

på tatt seg et verv, er 120% engasjert med oppgavene. Dette har blant annet kommet til uttrykk som selger, når han har stått på stands med historie-lagets årbøker, Røykens bygdebøker og Røykenkalendere, og når det gjelder verving.

Imidlertid er det innenfor Museumskomiteens område han har gjort, og fått med seg andre, til å gjøre en fantastisk jobb på museet i Kornmagasinet og på Hernestangen. Både ved å bygge opp samlingene begge ste-

der, men også ved å skape aktiviteter slik at mange av Røykens befolkning har fått muligheten til å se noe av det historielaget står for.

På samme måte som Kjell Jørgensen, har Bjørn Eric lagt ned et meget stort antall timer for Røyken Historielag.

Bjørn Eric Hansen er på bakgrunn av ovenstående en meget verdig kandidat til å motta Røyken historielags hederstegn.

Røyken, 12. mars 2015

Opplevelsesrikt i Nederland

25 deltagere var med da Røyken Historielag arrangerte busstur til Nederland via Kiel. Med sjåfør Johnny Strand fra Th. Liens Turistbusser og historielagets egen reiseleder, ble det en vellykket tur som gav mersmak hos flere.

Hele reisefølget, minus reiselederen som tok bildet

Med vindmøllene i Zaanse Schans i bakgrunnen; fra venstre, Kåre og Bodil Selvik, Ulla Thorkildssen og Inger Graff

Turen begynte og sluttet med en fin seilas med Color Fantasy. Første dag gjennom Tyskland startet med en nær 60 mil lang busreise før vi var fremme i hotellet sør for Den Haag hvor en innholdsrik middagsbuffet ventet.

Dag to var viet Amsterdam, først en halvannen times guidet busstur gjennom den sjarmerende byen. Byen slapp unna bombingene under 2. verdenskrig, så her er mye å se.

Per Olav Berg

museumsområdet Zaanse Schans. Dette er et vernet friluftsområde med gammel trehusbebyggelse, verksteder og vindmøller som er satt i stand og som i dag brukes til sagbruk, knusing av kalk til cement, maling av krydder og utvinning av planteolje. Zaanse Schans var et av de største og viktigste industriområdene i Nederland på 1600-1700-tallet med over tusen vindmøller. Så kom den industrielle revolusjon i Europa og det var ikke lenger bruk for vindmøllene, som gradvis begynte å forfalle.

Th. Liens har aldri kjørt innom dette området før, og det var reiseleder Per Olav Berg som visste om dette stedet.

50.000 i kø

Ikke langt fra Den Haag ligger den tidligere fiskelandsbyen Scheveningen og den berømte rundmaleriet Panorama Mesdag. Det er et 14 meter høyt og i alt 120 meter langt og 40 meter

Vindmøllene forfalt

Før en kanaltur i Amsterdam med fire retters middag, tok vi en avstikker nord for byen, til

i diameter. Sirkelen omkranser et utkikkstårn i midten, og publikum kan oppleve fiskelandsbyen fra en svunnen tid. Hendrik Willem Mesdag malte dette i 1981 ved hjelp av sin kone og mange malerstudenter.

Blomsterparken Keukenhof sørvest for Amsterdam lokker tilreisende fra hele verden. Den dagen reisefølget fra Røyken var der, gikk de i kø sammen med 50.000 andre besøkende. Men parken er stor, og alle får se den imponerende prakten fra over sju millioner blomsterløk. I fjor besøkte over en million mennesker parken i løpet av åtte uker.

850 fastboende

Dagen etter gikk turen nordover, via den 30 km lange Zuiderzee-demningen over til Friesland og den lille byen Hindeloopen. Også denne byen står på pæler fra Drammens-distriktet. Byen er vernet og er preget av små hus langs kanalene. Det bor ikke mer enn 850 mennesker her i dag. Her er mye håndverkstradisjoner preget av rosemaling fra Norge.

Fra Hindeloopen bar det til Bremen i Tyskland for overnatting før siste transportetappe hjem fra Kiel.

Per Olav Berg

Inne i sirkelen med rundmaleriet er det bygget opp et kunstig terreng med hvit sand i forgrunnen som glir naturlig over i selve maleriet

Bil i bygda - 1922

På nettet finnes mye av lokalhistorisk interesse. Nylig kom vi over boka: *Biler i Norge 1922*. Den ble utgitt av Grafisk Institutt i Kristiania. (Vår hovedstad Kristiania ble om-døpt til Oslo i 1925) Det heter at boka var den første komplette automobilfortegnelse for hele landet. Tidligere var det utgitt en lignende bok for Kristiania. I boka fra 1922 er bilene sortert i stigende nummer-rekkefølge, og fylke for fylke. Kristiania by hadde bokstavkjennetegn A, og Buskerud fylke F. I Buskerud var det ifølge boka 666 F-registrerte automobiler. De overveiende fleste av disse var privatkjøretøyer.

Det er forøvrig interessant å merke seg at det allerede på dette tidspunkt eksisterte elektrisk drevne personbiler. I Buskerud fantes det ifølge boka seks. Fire av disse tilhørte riktig nok bedrifter. Og det er vel grunn til å tro at bruken mest skjedde internt. Men to av bilene var privat-eiet, begge av kvinner, en frue og en frøken. Disse bilene hadde en motorkraft på henholdsvis 6,75 hestekrefter og 5,5 hestekrefter. En fordel med elektrobilen var at den ikke måtte sveives i gang slik som den bensindrevne bilmotoren. Dette kunne være en tung jobb. (Noen bensindrevne biler -Cadillac- hadde imidlertid selvstarter allerede fra 1912.) Videre hadde ikke elektrobilene noen motorstøy. Og de var også svært enkle å kjøre. Alt dette

var trolig egenskaper ved elektrobilen som var tiltrekkende for kvinner. Men problemet var batteriet og kjørelengder mellom hver lading. Derfor ble elektrobilen den gang regnet som en typisk bybil. I dag fokuseres det på elektrobilens fortrinn i tilknytning til luftforurensing. Men det ser ikke ut til å ha vært noe tema i det hele tatt for 90 år siden.

I 1922 eksisterte ennå ingen offentlig kollektiv transport på veiene her i bygda. Men bare to år senere, altså i 1924, satte Schøyens Bilcentraler inn en 7-seter Studebaker på strekningen Slemmestad - Kristiania.

Vi finner heller ingen lastebiler med tilhørighet her i bygda i 1922. Men totalt i Buskerud fylke fantes 45 bensindrevne rene lastebiler. Dette tilsvarte 6,8% av fylkets totale bilpark i året 1922. I tillegg fantes 4 elektrisk drevne lastebiler og 3 bensindrevne kombinerte rutebiler/lastebiler. Norges første lastebil var øl-bilen til Schous Bryggeri i Kristiania. Det var en 1899 modell Daimler med kompakte hjul. Dette var en relativt stor bil som det gikk frasagn om over store deler av landet. Og det hevdas at bilen var en ypperlig reklame for bryggeriet. Den fikk registreringsnummer 1 fordi den var den første som ble registrert etter at registreringsplikt ble innført her i landet. Det fortelles videre at bilen gikk trutt og sikkert i 10 år. Da ble den hugget opp, unntatt motoren som fikk et enda lenger liv. Schous øl ble også solgt i Røyken. Men hit ble ølet sendt med tog eller rutebåt.

En svakhet ved boka fra 1922 er at det ikke fremgår noe om bileierne bostedsadresse eller kommune. Heller ikke nevnes bilens årsmodell eller registreringstidspunkt. Forøvrig heter det at kildematerialet er skrevet av flere ganger før det er kommet i bokform. Dette gir helt klart muligheter for feil og mangler i boka. Denne svakhet vil selvsagt også hefte ved det materialet vi har plukket frem.

Nedenfor gjengir vi de bileiere vi vet - eller tror - hørte hjemme her i bygda. Dette er basert på en leting blant de 666 bileieres navn som var registrert innen Buskerud fylke i året 1922. Muligheten er da tilstede for at vi kan ha oversett noen. Videre kan «navnebrødre» forekomme. For å ha litt å sammenligne med tar vi aller først med den kongelige bilpark på den tid. Bilene er angitt etter stigende registreringsnummer.

Norges første lastebil, en Daimler 1899-modell tilhørende Schous Bryggeri, trafikkerte Kristianias gater i 10 år. Vi ser at bilen har kompakte hjul og sveiv for oppstart av motoren. Vi merker oss også at bilen har høyre-ratt. Foto fra boka «På hjul i Norge»

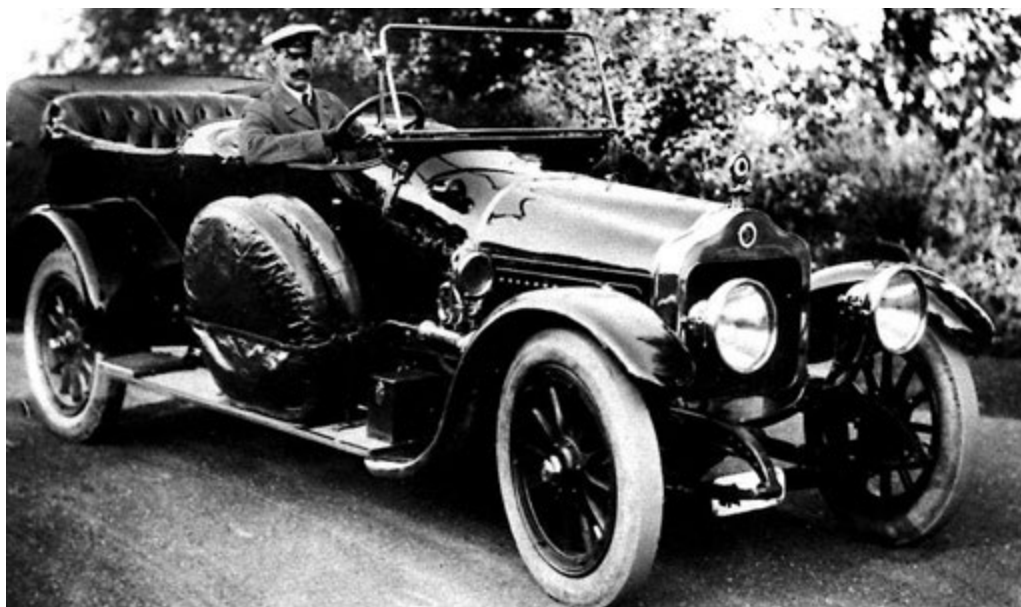
ÅR 1922

Reg. nr.	Bileierens navn	Art	Hestekraft	Fabrik	
A	1	Hans Majestæt Kongen	P	26	Minerva
	2	Hans Majestæt Kongen	P	26	Minerva
F	114	Kjøbm. Adam Follestad	P	20	Ford
	183	Slagter Bernt H. Høvik	P	35	Dodge
	608	Gaardbr. Bernt Aaberg	V	6	Ruppe & Sohn
	701	Gaardbr. Kristoffer Morberg	P	30	Overland
	716	Gaardbr. Karl Ramton	P	20	Ford
	725	Dr. Andreas Kløvstad	P	20	Ford
	955	Herredskasserer Otto Aasgaard	P	27	Overland
	967	Gross. Hans Borgen 1)	P	36	Pierce Arrow
	980	Restauratør H. Louis Olsen	P	35	Austin
	989	Chauffør Sverre Hansen	P	27	Overland

P = Privatbil

V = Varebil

1) Vi antar at navnet Borgen er feilskrevet og skal være Bogen. Hans Bogen i Nærnes brukte tittelen grosserer.

Først etter at loven om bruk av motorvogn trådte i kraft 1. april 1913 begynte Kong Haakon selv å kjøre bil. Det fortelles at han før denne tid ikke hadde villet kjøre, trolig fordi han så de mange farer som kunne oppstå. På bildet ovenfor er kongen fotografert i sin 26 hestekrefters store Minerva med registreringsnummer A 1, en 1913-modell. Bilen er nå på Norsk Teknisk Museum. Men den har fått et lukket karosseri. Det fortelles at kongen aldri overskred fartsgrensen som da var 24 km. Kong Haakon ble et forbilde for dyktige og lovlige bilister her i landet. Vi merker oss at bilen har høyre-ratt. Foto fra boka «På hjul i Norge»

Vi vet også at røykenbøringen Alf Høybråten hadde bil på et tidlig tidspunkt, nemlig F 657. Men akkurat dette registreringsnummeret står ledig i fortegnelsen fra 1922. Videre vet vi at Harald Bølskog hadde bil med registreringsnummeret F 677. Men dette registreringsnummeret mangler. Deres navn finner vi heller ikke andre steder i fortegnelsen. Både Høybråten og Bølskog kjørte senere drosje i Røyken. Begge disse to hadde vi muligens ventet å finne i fortegnelsen fra 1922.

Korte kommentarer til opplistingen foran

Først de kongelige bilene: *Minerva* var en belgisk bilprodusent fra begynnelsen av 1900-tallet til den gikk konkurs i 1936. Merket var i bruk også noe senere, men i 1956 ble selskapet endelig nedlagt.

Kjøbm. Adam Follestad bygde Ness landhandleri nær Sundbykrysset i Åros i 1919-20 og drev landhandleri og bensinpumpe der. Bilen ble brukt både som privatbil, til varekjøring og også litt skyssvirksomhet. Huset brant i 1962 og det nåværende nærings- og bolighus ble reist på tomten.

Slakter Bernt Høvik var født i 1886. Han bygde kombinert forretningsgård og bolig ca. 1913 i Røyken sentrum omtrent der hvor det nye «NAV-bygget» står i dag. Det heter seg at Høvik var den 3. som anskaffet bil her i bygda. Bilen skal eksistere fortsatt.

Gaardbr. Bernt Aaberg var født i 1883 og bodde på gården Bråset nær Røyken sentrum. Bilprodusenten *Ruppe & Sohn* har vi ikke funnet noen informasjon om.

Gaardbr. Kristoffer Morberg var født i 1884 og bodde på gården Åsgård, postadresse var dengang Dalbø.

Gaardbr. Karl Ramton var født i 1897 og bodde på gården Ramton mellom Nærnes og Båstø. I dag er det denne gården vi forbinder med Ramton camping.

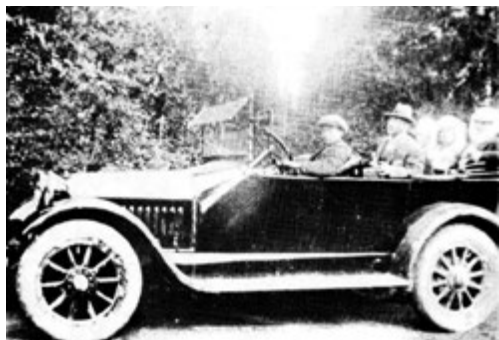
Dr. Andreas Kløvstad var født i 1866 i Kristiania. Han var kommunelege i østre distrikt i Røyken fra 1915 og bodde på Slemmestad gård.

Herredskasserer Otto Aasgaard var født i 1871 og bodde på Søre Bryhn. Han var både herredskasserer og bankkasserer i Røyken fra år 1900.

Grosserer Hans Bogen var født i 1868 og bodde på «Villa Magnolia», nå Strandheim, i Nærnes.

Slakter Bernt H. Høvik i sin 35 hestekrefters Dodge F 183 utenfor slakterforretningen i Røyken sentrum omkring 1922. I bakgrunnen ser vi bolighuset til Sundby på bakketoppen tvers over veien for slakteren. Huset står der fortsatt. Vi merker oss at bilen har venstre-ratt. Foto fra boka «Røyken Bygda og menneskene 1940 - 2000»

«Trolig Røykens første bil. Her ser vi den 20-årige privatsjåfør Karl Lobben ved rattet ca. 1920. Bilen er trolig en Calmars, og vi antar at det er herskapsfolket (Bogens) vi ser i baksetet. Foto fra «Nærnesalbumet»

Det heter seg at han kjøpte seg bil i 1918, som den første i Røyken. Men på bakgrunn av registreringsnummer kan det se ut som om F 967 ikke var hans første bil. Bogen hadde til og med privatsjåfør som bodde i en liten sidebygning på Strandheim. En av hans tidligere privatsjåfører var visstnok en tidligere «flyveløytnant». Bilen ble også noe brukt til inntektsgivende skyssvirksomhet.

Pierce Arrow, bilen til Hans Bogen i 1922, var amerikansk. Bedriften eksisterte fra 1901 til 1938 da den gikk konkurs på grunn av sviktende avsetning. Pierce Arrow ble regnet som en svært luksuriøs bil. Bilmerket ble brukt av amerikanske presidenter, av Hollywood-filmstjerner og kongelige. Med sine 36 hk motor var det den som hadde flest hestekrefter under panseret av bilene som hørte hjemme her i bygda på den tid.

Restauratør H. Louis Olsen bodde på Steinborg i Nærnes. Han drev restauranten Østerskjelleren i Kristiania. Også Olsen hadde privatsjåfør, fra 1921 Karl Lobben fra Modum. Fra 1. mai 1920 hadde Lobben vært privatsjåfør hos Hans Bogen, også han bosatt på Nærnesstangen.

Chauffør Sverre Hansen var født i 1900. Han tok sertifikat i 1920 og kjørte deretter lastebil i Drammen. I 1921 kjøpte han egen bil, 1920-modell Overland kabriolet med høyre-ratt og registreringsnummer F 989. Kabriolet betegnet at bilen hadde kalesje som kunne slås ned. Og han begynte med kysskjøring straks han hadde anskaffet egen bil. I 1922 var han bygdas yngste bileier. Han fikk drosjebevilgning i 1925 med holdeplass på Røyken stasjon. Dette skal være den første drosjebevilgning i Røyken.

Hansen bygde enebolig på Prestegårdsjordet omkring 1956, men døde allerede i 1959. Han kjørte drosje helt til det siste.

De aller første bileierne i Røyken

Som nevnt foran heter det seg at Bogen var den første som anskaffet bil i Røyken, i 1918. Men dette er et utsagn vi ikke kan dokumentere. Imidlertid skal han ha hatt to privatsjåfører før Karl Lobben overtok 1. mai 1920. Lobben var i jobben et knapt år. Og i denne tiden fortelles det at Bogen hadde en bil av fabrikat Calmars. Og som vi ser av utskriften av automobilfortegnelsen hadde han i 1922 bil av merke Pierce Arrow. Begge merkene var amerikanske. Og det var kanskje ikke så rart. Bogen hadde forretningsmessige forbindelser med USA.

Ut fra det som er skrevet foran antar vi at rekkefølgen for de aller første bileiere i Røyken var:

1. Grosserer Hans Bogen, Nærnes, fra 1918
2. Kjøbmann Adam Follestad, Åros
3. Slagter Bernt H. Høvik, Røyken

Det kostet

1920-tallets biler var enkle i sin konstruksjon. Men var de billige av den grunn? La oss se litt på hva bilen til Chauffør Sverre Hansen egentlig kostet. Han hadde en Overland 1920-modell. Den var kjørt noen måneder i Kristiania da Sverre Hansen kjøpte den i 1921. Som ny i 1920 hadde den kostet 7.500 kroner. I dag kan dette høres billig ut, men ikke i 1920. Den gang tjente en voksen tjenestekar på gårdsbruk i Røyken gjennomsnittlig 1.200 kroner i året. I tillegg hadde han kost og losji. Altså måtte han arbeide i vel 6 år for å tjene til en ny bil. Videre var bilens drivstofforbruk høyere enn for dagens biler. Og levetiden for de enkelte komponenter i bilen var vesentlig kortere enn hva de er i dag. Et bildekk f.eks. klarte neppe over 5.000 km. Og forstillingen på T-Forden måtte man regne med å skifte etter 10.000 km. Men bilene anno 1920 hadde jevnt over langt lavere årsløp enn dagens biler.

Konklusjonen må bli: Automobilene anno 1920 til privat bruk var ikke for folk flest.

Bilen på verksted?

Bilverksteder var det ikke mange av for 90 år siden. Men bilene var, som nevnt foran, langt enklere konstruert den gang enn i dag. Og det var i liten grad behov for spesialverktøy. Det heter seg at bileieren i stor grad måtte basere

seg på selv å finne feilen og å reparere den selv. Derfor fulgte det gjerne med en reparasjons-håndbok når man kjøpte ny bil. En velkjent bilfabrikk hadde følgende råd til bileieren om motoren stoppet: «*Dersom motoren ikke vil gaa, saa husk at den har gaaet før og den gjør det igjen naar den blir satt i samme stand.*» Og for den såkalte «uslitelige» T-Forden het det seg, i alle fall sånn mann og mann i mellom, at man kunne klare seg lenge med et spett, en bunt ståltråd og ei solid tang.

Men i Røyken fantes faktisk, så vidt vi kan forstå, bilverksted med fagutdannet bilmekaniker på denne tid. Mange av Bygdemagasinet litt eldre lesere vil huske bilverkstedet «Røyken Auto», et lite hvitmalt hus, helt nede i dalbunnen og brua over elva i Røyken sentrum. Omkring 1913 kjøpte Kristoffer Morberg dette stedet. Og han lot bygge både bolighus og verksted der. Som vi ser av opplistingen av bileiere i 1922 foran, var Morberg bonde og også bileier. Og han bodde på Åsgård. Men han flyttet ikke til Røyken sentrum. Allerede i 1920 solgte han stedet med de relativt nybygde husene i Røyken sentrum til Viktor Henriksen. Henriksen hadde vokst opp på Åshaug, som var nabostedet til Kristoffer Morbergs gård. Viktor Henriksen var født i 1895 og var fagutdannet som bilmekaniker i Kristiania. Trolig startet han verkstedsdriften i Røyken allerede omkring 1920 selv om det da bare fantes 8-10 biler i bygda. Men det fortelles at verkstedet også utførte andre reparasjoner. Ei bensinpumpe fantes også. Den sto i veikanten på andre siden av veien og brua, altså på Bernt H. Høviks eiendom. Høvik hadde bygget sin slakterforrening og bolig på denne tomta i 1913. Også han var blant de første bileiere i bygda. Men akkurat når bensinpumpa ble montert vet vi ikke.

Dette viser at det allerede omkring 1920 fantes et bilmiljø i Røyken sentrum. Viktor Henriksen ble gift med Sigrid Nilsen fra Sagstua på Kjekstad. De fikk sønnen Rolf Wictor i 1922. Han fortsatte verkstedsdriften som først ble avviklet for noen ti-år tilbake. Og nye eiere av stedet har for lengst fjernet det gamle bilverkstedet som etter hvert hadde forfalt.

Bilveiene i 1922

Mange vil stille seg spørsmålet om hvilke veinett vi faktisk hadde å tilby bilistene her i bygda i året 1922. Var egentlig Røyken moden for «bil i bygda»?

For å forsøke å gi et svar på dette spørsmålet vil vi først se litt lenger tilbake. I året 1745

fantet det «*ey nogen almindelig landvey igjennem Sognet*». I året 1826 fantes en hovedvei fra Bragernes gjennom Lier, Gullaugkleiva, Myre, Spikkestad, Askestad, Grini, prestegården, Røyken kirke, Heggum, Bjørnstad, Huseby, Lund, Follstad, Åros, Ivers vei, og så videre til Slottet i Hurum. Dette var en vei som var fullt farbar med hest og vogn. Og den ble brøytet om vinteren. Men bøndene ønsket også sledeføre lengst mulig på etterm vinteren og våren. Om bygdeveiene på denne tid heter det at de var ytterst slette, og få var kjørbare med vogn.

En septemberdag i året 1902 ble den store veifesten avviklet på gården Gunnerud. Det skjedde hjemme hos ordfører, og tidligere stortingsmann, Martin Hansen Gunnerud. Festen markerte at bygda på dette tidspunkt hadde fått det meste av sine hovedveier ombygde og satt i rimelig tidsmessig stand. På dette tidspunkt var faktisk hovedgrunnlaget lagt for «bil i bygda.» Men ingen av de 44 mannlige festdeltakerne vi kan telle på festbildet på Gunnerud ankom trolig festen i automobil. I årene som fulgte frem til 1922 skjedde mye med veiene. Særlig dette siste året ble flere bygdeveier ferdig ombygde. Men vi snakker ikke om veier med asfaltdekke, for det fantes ennå ikke i Røyken. Med unntak av riksvei 23 hadde vi i hovedsak det veinett vi har den dag i dag. Men det var grusveier og de hadde også ellers langt lavere standard enn dagens veinett. Og noen av veiene manglet. Langs Drammensfjorden var det ennå ikke ferdig bilvei med tilknytning til Lier (og Drammen). Men denne veien var under bygging. Og veiforbindelsen fra Grimsrud til Hurum manglet helt. Det er kanskje ikke så rart at områdene langs Drammensfjorden lå litt tilbake hva veier angikk. For da beboerne der nede ved en tidligere anledning hadde fremmet ønsker til herredsstyret om vei, hadde de fått omtrent følgende svar fra ordfører Gunnerud: «*I som har fjorden å ferdes på, I trenger ingen vei*».

Konklusjonen må bli at Røyken i 1922, etter datidens forhold, sto rimelig godt rustet til å ta imot «bil i bygda». Men hadde dagens røykenbilister blitt tilbudt det samme veinett ville de vel bare kjørt i ytterste nødsfall.

Bilen lite velsett i Røyken?

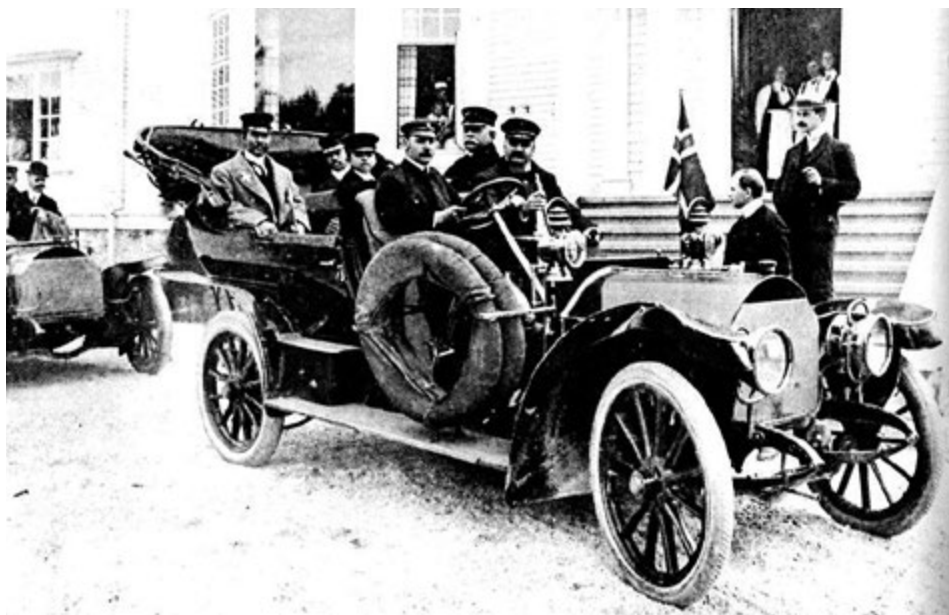
En annen sak er det at bilen ikke var bare velkommen i Røyken. Men slik var det også i de fleste andre bygder her i landet. Tidligere i denne artikkelen har vi skrevet at det trolig var i 1918 den første røykenbøring anskaffet bil.

Men i nabobygdene var man tidligere ute. Den første bilen var jo kommet hit til lands allerede i 1896. I 1900 var det registrert 3 biler totalt her i landet, og i 1910 var antallet kommet opp i 320. Og automobilen hadde stor aksjonsradius. Det fikk også røykenbøringer merke på de ellers så fredelige veiene i bygda.

La oss ta et lite eksempel fra sommeren 1907 med avisen «Verdens Gang» som kilde. På denne tiden jobbet den berømte maleren Christian Krohg som intervju- og reisereportasjefjournalist i avisen. En morgen møtte han opp på industriherren Samuel Eydes kontor i Kristiania sentrum for å få et intervju med han. Men på forværelset fikk han vite at Eyde var en travelt opptatt mann som var på hyppige reiser både i inn- og utland. Akkurat nå sto han igjen på farten. Og ganske riktig, utenfor porten sto en stor rød Mercedes med industriherren selv ombord. Krohg forsøkte å komme i gang med intervjuet på stedet. Men Eyde hadde det travelt, for han skulle reise til sitt store industrianlegg på Notodden. Og noe intervju hadde han ikke tid til der og da. Og han hevdet at det ville han heller ikke ha tid til senere. Derfor ble Krohg like godt invitert med på

reisen til Notodden. For da kunne han jo lage intervjuet undervegs. Her får vi vite at det irriterter Samuel Eyde sterkt at det bare var tillatt å kjøre automobil på ukens tre første dager. «*Dette virker hemmende, ja også for andre som har bruk for sin tid*», sa Eyde. - - og turen gikk langs Karl Johan, forbi Vestbanen, gjennom Bærum, Asker, Røyken, Lierdalen og Drammensvassdraget. Oppe i Meheias motbakker gikk det litt langsommere. Men så bar det utfor bakke igjen til salpeterfabrikken på Notodden. Eyde hadde en tysk privatsjåfør som så kjørte Krohg tilbake til Kristiania samme dag. «*Det var visstnok ikke i musikktiden, da vi nærmet oss byen - -*», som Krohg skriver. Det kan tyde på at det ble en sen kveld.

Men hvorfor la Samuel Eyde reisen om Røyken? Det var jo en omvei. Jo, steinen til bygging av de mange og store syretårnene til salpeterfabrikken på Notodden, og også på Rjukan, ble sprengt ut av fjellet og hugget til i Røyken. Røykengranitten, eller Dramsfjordgranitten som den også kalles, er nemlig syrefast og velegnet til akkurat slike formål. Og Samuel Eydes folk hadde betydelig kontakt med Røyken gjennom mange år tidlig på 1900-tallet.

Denne store røde Mercedesen til industrimannen Samuel Eyde kjørte gjennom Røyken sommeren 1907. Helt klart den vakte oppsikt.

Men dette fotografiet av den samme bilen er tatt utenfor administrasjonsbygningen til salpeterfabrikken på Notodden to år senere. Da var kongen av Siam (nå Thailand) på besøk. Vi merker oss at bilen har høyre-ratt. Foto fra boka «På hjul i Norge»

Men tilbake til selve kjøreturen. Kjøreruta Kristiania - Notodden om Røyken var ca. 12,3 mil. I følge NAFs ruteplanlegger på internett ville turen på tilnærmet samme rute i dag tatt 2 timer og 7 minutter en veg. Den gang var, så vidt vi har funnet ut, maksimal tillatt kjørehastighet 24 km/t. Men Samuel Eydes store Mercedes var nok bygd for høyere hastigheter. Noen fartskontroll undervegs fantes neppe, og Eyde var som nevnt en travelt opptatt herre. Det var vel veienes tilstand som eventuelt var begrensende for hastigheten. Medregnet litt rast undervegs antar vi at de gjorde turen unna på omkring fem timer en veg.

Det måtte være en stor opplevelse for de røykenbøringer som fikk se industriherren Eyde i sin store rød-lakkerte Mercedes fare gjennom bygda for over 100 år siden. Det måtte være som et pust fra en helt annen verden - - eller - - ble folk skremt, mon tro? Mange røykenbøringer hadde også vært i byene og sett disse underlige vognene som «*gikk av seg selv*».

Allerede i året 1908 kom det et brev til Røken Herredsstyre undertegnet av hele 108 borgere i bygda. I brevet ble det krevet at automobilkjørsel måtte forbys på bygdeveiene fordi den skremte hestene, var en fare for alminnelig ferdsel og ødela veiene. Vi bør også være klar over at noen lov om automobilkjørsel ennå ikke fantes her i landet. Mange fryktet lovløse tilstander langs veiene. Loven kom først i 1913 etter at den var grundig forberedt helt fra 1906. Også herredstyret i Røyken uttalte seg om loven. Den var nemlig sterkt omstridt.

Og i Røyken fant herredstyret å måtte bøye

seg for et massivt folkekrav om å forby automobilkjørsel på bygdeveiene. Men lensmannen kunne gi dispensasjon. Etter noe tid ble imidlertid forbudet opphevet - bilen var kommet for å bli - også i Røyken.

Mer om bil i bygda

Vil du lese mer om «*Bil i bygda*» viser vi til Bygdemagasinet nr. 53, mai 2008. Og i Bygdemagasinet nr. 43, mai 2003 er drosjene i Røyken nærmere omtalt. Begge er tilgjengelige på nettet eller hos historielaget.

Kilder:

Røyken historielags hjemmeside: Bilboken for Norge 1922

Boka: Røyken bygd før og nu, Anders Killingstad, 1928

Boka: Norske gardsbruk, Buskerud fylke, 1948

Boka: På hjul i Norge, Torleif Lindtveit og Finn P. Nyquist, 1971

Boka: Gyldendals store konversasjonsleksikon, 1972

Nærnesalbumet, 1983

Boka: Røyken Bygda og menneskene - 1840 - 1940, Terje Martinsen, 2004

Røyken historielags årbok 2010, artikkel av Kåre Selvik: Strandheim i Nærnes

Røyken historielags årbok 2014, artikkel av Jørn Jensen: Næringsliv i Røyken sentrum

Wikipedia.no

Kåre Selvik

Ole Sønju

Om Bygdemagasinet

Bygdemagasinet gis ut av Røyken Historielag. Det kommer ut to ganger i året, vanligvis i mai og november, og deles gratis ut til medlemmene. Bladet er ment å være et informasjonsforum for våre medlemmer, men også et sted der medlemmene kan skrive sine innlegg og komme med synspunkter om lagets drift.

BM kom ut første gang i mai 1985. Siden den gang har det i alt kommet ut 67 nummer. Ettersom vi har fått mer moderne hjelpemidler enn det Ole Sønju rådde over i de første årene, har bladet øket i volum og format. De første 40 nummer er også bundet inn i permer på 10 i hver bok.

Vi etterlyser stadig bidrag fra våre medlemmer, og en skal være oppmerksom på at vi gjengir artikler slik vi mottar disse, uten å sjekke kilder etc. Kommentarer og kritikk mottar vi derfor med takk. Bladet vil således fremstå som et uformelt forum, og formidler stoff som til dels ikke er gjennomarbeidet, slik en finner det i våre årbøker.

Derfor: Sitter du på stoff som kan ha interesse for våre medlemmer, så nøl ikke med å sende det inn til redaksjonen!

Red

Poverud

I denne lille artikkelen vil vi forsøke å belyse hvordan stedsnavnet POVERUD i Røyken er blitt til. Det er relativt «nytt» i bygda. Videre skal vi se litt på utviklingen av stedet.

Vi går tilbake til året 1856. Den 8. juli dette året gifter den 22-årige pike Christi Christensdatter, bosatt på Poverud i Asker, seg med den 27-årige Bernt Adolph Julius Jørgensen. Han var født i «Ager Sogn», men hadde bopel på Dikemark i Asker da de giftet seg. Ett av deres mange barn ble født 7/12 1882 og fikk navnet Julius Jørgensen Poverud. I 1907 finner vi Julius som ugift tømmermann med adresse Røken. Men for å tjene mer penger enn her hjemme emigrerer han den 22. mars dette året til Amerika. Om han raskt tjente mange penger der borte, eller ikke trivdes, vites ikke. Men allerede i 1910 er han hjemme igjen. Han gifter seg med Sigrid Klemmetsen, og overtar en parsell av prestegården i Røyken. Den får bruksnummer 6 av g.nr 10 som er prestegården. Stedet får navn etter mannen, nemlig Poverud. Altså et navn hentet fra nabobygda. Gården Poverud, eller Påverud som det også skrives, var av gammelt et stor gård i Asker. Og skogen grenset opp til Kjekstad skog i Røyken.

Julius og Sigrid må ha vært driftige folk. For i boka Norske Gardsbruk fra 1948 finner vi denne detaljerte beskrivelsen av Poverud:

POVERUD

Gnr. 10, bnr. 6 og 30. P.adr. Røyken.

Sk.mk. 2,40, D. jord 60 dekar (leirmold), utm. 15 dekar. - Våningshus bygd 1900, uthus gml. Brt. kr 29.500. - 1 hest, 6 kyr, 2 ungdyr, 2 griser. - Gården har vært i ætta fra 1900.

Eier: Sigrid Poverud - datter av Kristine og Johannes Klemmetsen - f. 1887, g. 1911 m. Julius Poverud. Barn: Synnøve, Ingrid, Astrid, Jørgen.

Han vi kan kalle grunnleggeren av Poverud, Julius Poverud, døde i 1939 og kona Sigrid f. Klemmetsen døde i 1952. Begge er gravlagt på kirkegården ved Røyken kirke. Det er bare noen steinkast nord for Poverud..

Poverud 1948

Som vi ser av ovenstående var Poverud for 60-70 år siden et middels stort småbruk i full drift. Men i løpet av de påfølgende år ble småbruket i hovedsak utparsellert til boligtomter. Frem til 1980-tallet gikk veien fra Hyggen gjennom boligområdet Poverud frem til Spikkstadveien i Grinidalen. Men i forbindelse med bygging av den relativt nye Rv 23 ble det også bygget ny Hyggenvei mellom Auvi og Spikkstadveien noe lenger øst enn den gamle. Da ble veien fra Grinidalen gjennom Poverud bare en lokalvei, eller blindvei. Og den har fått navnet Poverudveien. Veien tar av fra Hyggenveien.

Selve navnet Poverud betyr egentlig *Pave-rydningen*. Pave i denne sammenheng kan ofte ha en litt nedsettende betydning. De fleste kjenner vel begrep som feks. skrytepave. Og som nevnt foran er navnet bare vel 100 år gammelt her i bygda

Ole Sønju

Kilder:

Folketellinger på Internett

Boka Asker av Halvard Torgersen, 1916

Boka Norske Gardsbruk, 1948

Røyken kommune, kart, på Internett

Gravplasser på kirkegårder i Røyken, v/ Odd Arne Svendsrud, på Internett

Sigurd Martinsen

- slik jeg husker ham fra 1950-60-tallet -

Alle bygder har sin bygdeoriginal, noen opp-til flere. Slik har det også vært i Røyken. En av dem var Sigurd Martinsen, en stillfaren kar, middels høy, litt foroverbøyd, husket litt på skuldrene når han gikk. Ansiktet var grovbygd, munnen stor. Når han smilte kom de gul-brune tennene til syne. Men det var særlig de manglende tennene som satte sitt preg på smilet. Smilet var hjertelig, men ikke spesielt vakkert. Bruk av tannbørste og kanskje også tannkrem hørte neppe med til dagliglivets gjøremål hos Sigurd. Og utgifter til tannlege hadde han tilsynelatende sluppet lett unna. Klesantrekket var enkelt og alltid hverdagslig. Mørk blå dongeribukse og jakke var standard. Skyggelue med øreklaffer var i samme stil. Klesvask, og også kroppsvask, lot ikke til å høre med til dagliglivets gjøremål. På beina hadde han gummieller lærstøvler, men lærsko om sommeren. Jeg kan ikke huske han i søndagsantrekk.

Sigurd var enslig, snakket sjelden om kvinnfolk. Han bodde i Gjellumløkken, i 2. etasje, hos fru Bekkevoll, også hun en bygdeoriginal. Jeg besøkte han aldri hjemme. Men fru Bekkevoll fortalte meg at «*det så ikke ut*» oppe hos Sigurd. Og fru Bekkevoll selv bar ikke spesielt preg av orden og renslighet.

Men Sigurd hadde klart seg selv gjennom livet. Han fortalte at han hadde drevet med skogsarbeide. I tiden jeg kjente han hadde han noen «strøjobber» av og til. Det kunne f.eks. være grøftegraving og som hjelpemann ved støping av grunnmurer til boliger. Han var stolt av at han hadde løftet mange sementsekker av gassen. Til slike jobber mente han at han var vesentlig dyktigere enn andre. Og fikk kan skryt tok han enda hardere i. Han likte å snakke om sine krefter. Og de grove hendene bar preg av mange tunge tak. I Gjellumløkken drev han også litt med jordbær dyrking. Men han fortalte at det var vanskelig å få solgt bæra. Jeg kjøpte noen kurver av ham en gang. Da forsto jeg godt folks skepsis.

Lese- og skrivekunsten var ikke Sigurds sterke side. Han hevdet at han aldri hadde gått på skole. Men jeg fikk heller ikke vite hvor han hadde vokst opp og skulle hatt sin skolegang. Han mente imidlertid at han hadde krav på er-

statning av samfunnet for sin manglende skolegang. Det var jeg enig med han i. Men vi ble også raskt enige om at det viktigste var å lære seg å skrive og å lese. Det er aldri for sent å lære - trodde jeg - og Sigurd var enig. Jeg forsøkte en kontakt med skoleadministrasjonen - men det ga intet resultat. Jeg var telegrafist på jernbanestasjonen i Røyken, og på sene kveldsvakter kunne det bli noen ledige minutter iblant. Derfor ble vi enige om at han møtte opp på avtalte kvelder til «*skoletime*». Og det ville han gjerne. Det er mulig at det var mine pedagogiske evner som ikke strakk til. Men det skulle snart vise seg at det ikke var lett å lære Sigurd noe som helst innen skrivekunsten. De store bokstavene i alfabetet begrenset til A B C ga vi nærmest opp etter noen uker. Dette til tross for mange hjemmeleker med en eller to bokstaver av gangen. Til slutt konsentrerte vi oss om hans navn skrevet med store bokstaver. Etter noe tid klarte han å skrive sitt navn med store bokstaver på en papirlapp

Sigurd Martinsen. Foto etter tegning av Ivar Samuelsen 1973

- vel å merke etter at jeg hadde skrevet det og lagt det foran han. Papirlappen med selvskreivet navn la han i lommeboka. Når han så skulle kvittere for ett eller annet tok han papirlappen opp av lommeboka og la den foran seg. Så «tegnet» han av bokstavene etter papirlappen. Jeg tror aldri han klarte å huske de enkelte bokstaver og rekkefølgen. Hans interesse for «skoletimene» var nok mest å ha noen å prate med.

På 1950-60-tallet tok jernbanen inn lokale snømakere ved sterke snøfall. Til slike korttidsjobber hadde gjerne Sigurd 1. prioritet. Og han var flink til å jobbe. På lønnsdagene ordnet vi det gjerne slik at snømåkerne gikk enkeltvis inn på stasjonsmesterens kontor for å hente lønninga. Der kunne vi lukke døra slik at Sigurd slapp å avsløre sine svake skriveferdigheter ovenfor arbeidskameratene. Da kom papirlappen opp av lommeboka - han kunne jo skrive - Jeg tror faktisk at den lille «skriveferdigheten» ga ham en viss stolthet.

Men Sigurds store stolthet var motorsykkel, og at han hadde førerkort og kunne kjøre den. For å få førerkort måtte man bli bestå en skriftlig prøve. Og det var jo ikke mulig for Sigurd. Gjennom andre fikk jeg vite at «lensmann hadde hjulpet ham». Og Sigurd var en forsiktig motorsyklist som holdt seg på det lokale veinett. Jeg hørte aldri at han var innblandet i ulykker eller uhell av noe slag. Så lensmannens hjelp skaffet han sikkert mye glede.

Ved en anledning husker jeg at en Oslo-avis gjenga et stort portrettfoto av Sigurds tannløse munn under tittel «Smilet». Det skjedde mot Sigurds vilje, og det tok han seg svært nær av. Han følte seg holdt for narr.

Sigurd Martinsen levde sine siste år på Røyken sykehjem i Midtbygda. Og så vidt jeg husker testamenterte han sine sterkt begrensede eiendeler til menighetshuset i Røyken.

Ole Sønju

Nytt fra Hernestangen

Museumskomiteen er i gang med et nytt prosjekt inne på låven på Hernestangen. Vi har denne gangen tenkt å lage et publikumsgalleri inne i den nye fjøsdelen. For å kunne realisere dette har Thorleif Berg sørget for å felle trær på egen tomt, samt skjære planker og det vi trenger av bærebjelker på egen sag. Gjengen som skal snekre dette på plass er Kjell Klausen, Ove Midtsem, Thorleif Berg og Bjørn Eric Hansen.

Bildet viser planke haugen som ligger klar hos Thorleif Berg og Kjell og Ove som kvalitetssjekker at vi har nok materialer for jobben. Bildet ble tatt torsdag 5. mars. Vi beregner oppstart umiddelbart og at arbeidet med nytt galleri med trapp skal være ferdig til åpning i sommer.

Museumskomiteen består også av Frøydis Christoffersen og Liv Davidsen som begge har arbeidet i hele vinter med katalogisering og kontroll registrering av gjenstander i vårt museum på Kornmagasinet. Vi har nå over 2.000 gjenstander i vår samling fordelt på tre forskjellige plasser. Vi har også fotografert alt vårt materiell i tillegg til en fyldig nummerert dokumentasjon i to eksemplarer, hvorav det ene settet er oppbevart på et annet sted i tilfelle brann.

Som vanlig vil vi i samarbeid med styret sørge for at samlingen på Hernestangen er åpen

Nytt tømmer til låven på Hernestangen

for publikum hver søndag i skoleferien. Vi håper å kunne informere litt bedre om gjenstandene ved å lage opplysningsskjemaer som vil bli laminert i plast for bedre værbestandighet. Styret har kjøpt inn en ny lamineringsmaskin som vi får benytte.

Bjørn Eric Hansen

Gaukmesse

I gammel tid hadde man et vell av merkedager. Og disse bar ofte bud om hva som skulle skje i tiden som kom. Merkedagene hadde ofte forskjellig betydning fra landsdel til landsdel og også fra bygd til bygd. Mange hadde religiøs tilknytning, men ikke alle. I denne lille artikkelen skal vi ta for oss **gaukmesse**, som er 1. mai

Denne merkedagen har ingen religiøs tilknytning. På denne dagen var gjerne gjøken kommet tilbake i store deler av landet. Og det var særlig viktig å merke seg i hvilke retning man hørte gjøken gale første gangen. Det var avgjørende for hendinger i tiden fremover. Et rim tilknyttet denne dagen lyder slik:

«Sør - sågauk,
nord - någauk,
vest - viljargauk,
øst - liljargauk»

Dette trenger litt forklaring:

Sør - varsler at det skal bli en god sommer og man kan høste mye.

Nord - varsler at noen av dine nære blir syke eller dør samme år.

Vest - varsler at alle ting vil skje etter ønske.

Øst - varsler at man vil få lykke i giftermål.

Jeg husker fra mine barneår at vi alltid lyttet etter gjøken og retningen om våren. Men jeg tror ikke vi knyttet det bare til 1. mai. Dette varslet var også kjent her i bygda, i alle fall for 50-60 år siden. Ellers het det seg gjerne at «*med Gaukmesse kom sommeren*». På de fleste gamle primstavene var dagen avmerket med bilde av en fugl.

Ole Sønju

Gjøken galer

110 år siden unionsoppløsningen

I år er det 110 år siden vi «takket for oss» til unionen med Sverige. På noen linjer nedenfor vil vi se hvordan dette direkte berørte Røyken. Men aller først vil vi i svært korte trekk belyse utviklingen i Norge straks før bruddet med Sverige 7. juni 1905.

Intet «lydrike»

I desember 1904 la den svenske regjering frem et lovutkast om felles svensk/norsk konsulatvesen. Dette forutsatte at konsulene skulle underlegges den svenske utenriksministeren i Stockholm. Nordmenn flest følte at dette var nedverdiggende og ville gi oss et «lydrikestempel». Og Norges statsminister Hagerup innleverte sin -og regjeringens- avskjedsansøkning da forhandlingene med Sverige om saken brøt sammen i februar 1905. Tidlig i mars var det massive folkemøter over store deler av Norge med krav om oppløsning av unionen. 6. mars vedtok det norske Storting å opprette eget norsk konsulatvesen uavhengig av Sverige. 11.mars overtok Christian Michelsen som norsk statsminister. 27. mai nektet Kong Oscar II å sanksjonere det norske vedtaket om eget konsulatvesen. Regjeringen Michelsen leverte så sin avskjedsansøkning som kongen nektet å innvilge fordi han - akkurat da- ikke maktet å stable en ny regjering på beina. Den 7. juni oppløste det norske Storting selv unionen fordi kongen ikke maktet å danne ny regjering. Og da mente man at noe av unionsforutsetningene var brutt og at han hadde sluttet å fungere som Norges konge. Stortinget overførte midlertidig de kongelige plikter til regjeringen inntil nytt statsoverhode kom på plass.

Tilbake til Røyken

* **18. mars 1905.** Røykens ordfører Martin Gunnerud, som også satt i Amtstinget, fremmet et forslag angående «konsulatsaken» til Stortinget. Dette ble enstemmig vedtatt oversendt. Dette ga støtet til en rekke tilsvarende uttalelser som samlet kan ha bidratt til unionsoppløsningen. Saken hadde bla. betydning for Røykens iseksport og også sementproduksjon i Slemmestad.

* **7. juni** var det herredstyre møte på skysstasjonen. Før de egentlige forhandlinger startet ble følgende kunngjort av ordfører Gunnerud:

Martin Hansen Gunnerud var ordfører i Røyken i 1905. Han var innehaver av kroningsmedaljen samt medaljen for borgerdåd i sølv. Foto fra boka Røyken bygd før og nu

«-- dagens beretning fra Stortinget gaaende paa, at Unionen betragtes ophørt fra i dag og at Regjeringen bemyndiges til, indtil videre at udføre de Kongen hidtil paaahvilende Functioner»

* **13. juli** gir herredstyre formannskapet ubegrenset fullmakt til å etterkomme alle rekvisisjoner av hester, vogner m.v. i tilfelle av moblisering.

* **13. august**, folkeavstemming angående unionsoppløsningen. I Røyken stemte samtlige 693 fremmøtte JA til unionsoppløsningen. 1) Men det var bare menn over 25 år som hadde

stemmerett. Stemmesteder var: Røyken skyss-stasjon, Morberg gård og Lingsom gård.

* **13. september**, alminnelig mobilisering. Også en del menn fra Røyken reiste, blandt dem Karl Graff på Syltingli gård.

* **13. oktober** var det herredstyre møte, Betzy Graff 2) anbefaltes pensjon etter sin ektemann Karl Graff som mistet livet som grensevakt ved Veden skanse. Han ble sparket av en hest og døde noen dager senere av skadene.

* **12. og 13. november** holdes folkeavstemming om hvorvidt Norge skulle anmode prins Carl av Danmark om å bli Norges konge. Stemmesteder var de samme som ved valget 13. august. Det var 832 stemmeberettigede ifølge manntallet. 633 avga stemme, 1 stemme ble forkastet, 528 stemte Ja og 104 Nei. (Alternativet til monarki ville blitt republikk)

* **25. november**, til kongeinntoget, sendte herredstyre viceordfører Johan Hyggen, ingeniør Joh. Hovind og kasserer Otto Aasgaard. De ble Røykens offisielle representanter.

Konklusjon: 1905, et begivenhetsrikt år, også i Røyken.

23. september ble det oppnådd enighet mellom Norge og Sverige om oppløsning av unionen ved de såkalte «Karlstad-forhandlingene».

18. november valgte et enstemmig Storting den danske prins Carl til Norges konge. Han tok navnet Haakon 7.

Noter:

- 1) På landsbasis viste avstemmingen 368 208 Ja-stemmer og 184 Nei-stemmer. (Hurum hadde 613 Ja-stemmer og 1 Nei-stemme)
- 2) Betzy Graff født Haug 19/7 1878, gift 1. gang med Karl Graff, gift 2. gang med Martin O. Hildeskår. (1883 - 1963). Betzy Hildeskår døde 15/2 1955 og ble gravlagt ved Røyken kirke.

Norges nye konge, Haakon 7. med kronprins Olav på armen, blir mottatt av statsminister Christian Michelsen 25. november 1905. Utenfor bildet står forsvarsminister Olsson og admiral Børresen. Det hører med til historien at admiral Børresen tidligere hadde markert seg som en klar unionstillhenger. Foto fra boka Norsk forsvarshistorie 1814 - 1905.

Kilder:

Røyken bygd før og nu av Anders Killingstad, 1928
 Gyldendals store konversasjonsleksikon, 1972
 Avisen Smånytt, 5. august 1980
 Norsk forsvarshistorie 1814 - 1905 av Roald Berg, 2001
 Røyken bygda og menneskene av Terje Martinsen, 2004
 Gravsteiner på kirkegårder i Røyken v/ Odd Arne Svendsrud, på Internett
 Wikipedia.no

Ole Sønju

Gullkorn

Gled deg over de små stunder.
 I sum utgjør disse resten av ditt liv.

Ole

Referat fra årsmøtet

12. mars 2015

Dato	Klokkeslett	Sted
12.03. 2015	1900	Kornmagasinet

Tilstede: 37 stemmeberettigede medlemmer

Sak 01 Innkallingen

- Godkjent.

Sak 02 Sakslisten

- Sakslisten som følger lagets lover ble godkjent

Sak 03 Valg av møteleder, referent og medlemmer til å signere protokollen

- Kåre Selvik ble valgt til møteleder.
- Bernt Otto Hauglin ble valgt til referent.
- Kjell Klausen og Liv Davidsen ble valgt til å signere protokollen.

Sak 04 Årsberetning 2014

- Årsberetningen som var lagt ut på lagets nettside ble lest opp i sin helhet.
- Årsberetningen ble godkjent med noen positive kommentarer om et godt arbeidsår.

Sak 05 Regnskap for 2014

- Regnskapet for 2014 ble gjennomgått av kassereren Arnulv Solberg, Det viser et årsresultat på kr 41.553 (2013 kr. 64.340), og omløpsmidler kr 599.857 (2013 527.214). Lagets økonomi er solid.
- Revisjonsberetningen, som var uten anmerkninger og med rosende omtale, ble lest opp av Harald Melvold.
- Det var enkelte kommentarer til regnskapet, blant annet en om at Røykenkalenderen er selvfinansierende ved annonseinntekter. Regnskapet ble deretter godkjent med akklamasjon og vedlegges protokollen.

Sak 06 Medlemskontingent

- Kontingent for 2015 ble vedtatt uendret.

Sak 07 Budsjett 2015

- Kasserer gjennomgikk det fremlagte budsjett som ble enstemmig vedtatt. Det vedlegges protokollen.

Sak 08 Forslag fra styret

- Styret hadde ingen forslag til behandling.

Sak 09 Innkomne forslag

- Det var ikke innkommet forslag til behandling.

Sak 10 Valg

- Valgkomitéen v/Bjarne Kjos fremla et komplett forslag på kandidater til de forskjellige vervene. Det er mange villige sjeler i Røyken Historielag. Forslaget, som vedlegges protokollen, ble enstemmig vedtatt.

- Til nytt styre ble valgt:

Leder	Kåre Selvik	Gjenvalg,	1 år
Nestleder	Bjørn Auke	Ny	2 år
Kasserer	Arnulv Solberg	Ikke på valg	1 år
Sekretær	Bernt Otto Hauglin	Ikke på valg	1 år
Styremedlem	Inger-Lise Aabye	Ny	2 år
Varamedlem	Morten Fleischer	Gjenvalg	1 år
Varamedlem	Inger Drengsrud Førde	Gjenvalg,	1 år
Varamedlem	Rolf «Mulen» Karlsen	Ny	1 år

Sak 11 Rammer for styrets arbeid i 2015

- Styret vil som tidligere arbeide med en rekke aktiviteter og generelt følge intensjonene i lagets formålsparagraf

Sak 12 Hederstegn

- Røyken Historielags heders tegn ble tildelt Kjell Jørgensen og Bjørn Eric Hansen for deres mangeårige innsats fot laget.

Kåre Selvik overrakte en hyggelig flaske vin til utgående styremedlem Ingeborg Hoel for hennes styreinnsats.

Etter årsmøtet holdt Kristian Halvorsen, leder av Blåhella Kystsamling, et meget engasjert og interessant foredrag med tittelen «Ord om kystkulturen». Det ble vist frem bilder av den kjente maleren Kervel Anbert med motiver fra Åros. (se også artikkel i årboken for 2006, forfattet av Kristian Halvorsen).

Etter årsmøtet holdt Kristian Halvorsen, leder av Blåhella Kystsamling, et meget engasjert og interessant foredrag med tittelen «Ord om kystkulturen». Det ble vist frem bilder av den kjente maleren Kervel Anbert med motiver fra Åros. (Se også artikkel i årboken for 2006, forfattet av Kristian Halvorsen)

Komiteer og komitémedlemmer enstemmig valgt på årsmøtet 12. mars 2015

(innstilling datert 28. januar 2015 v/Mette Ølstad)

Arrangementskomiteen (alle for 1 år)

Rolf Thuv - leder	Ny
Inger Marie Melvold	Gjenvalg
Karen Lillelien	Gjenvalg
Marit Solberg	Gjenvalg
Inger Graff	Gjenvalg
Gerd Gabrielsen	Gjenvalg

Museumskomiteen (alle for 1 år)

Bjørn Eric Hansen- leder	Gjenvalg
Frøydis Christoffersen	Gjenvalg
Liv Davidsen	Gjenvalg
Ove Midtsem	Gjenvalg
Kjell Klausen	Gjenvalg
Thorleif Berg	Gjenvalg

Bygdemagasinet (alle for 1 år)

Arne Myrvang - redaktør	Gjenvalg
Rolf «Mulen» Karlsen	Ny
Kjell Jørgensen	Gjenvalg
Bjørn Fossnes	Gjenvalg

Slekts- og gårdshistorie (alle for 1 år)

Arne Myrvang - leder	Gjenvalg
Odd Arne Svendsrud	Gjenvalg
Jorun Dambo	Gjenvalg
Anne Elisabeth Myrvang	Gjenvalg
Ragnar Ølstad	Gjenvalg
Arve Solli	Gjenvalg
Jan Ølstad	Gjenvalg
Kjell Nergaard	Ny
Tone Stokker Martinsen	Ny

Revisorer

Martin Aasgaard	Ikke på valg	1 år
Harald Melvold	Gjenvalg	2 år

Årbokkomiteen (alle for 1 år)

Bjarne Kjos - leder	Gjenvalg
Terje Martinsen	Gjenvalg
Jørn Jensen	Gjenvalg
Inger Drengsrud Førde	Gjenvalg
Erik Jacobsen	Gjenvalg

Oldtidsveien (alle for 1 år)

Ole Kjølén - leder	Gjenvalg
Bjarne Kjos	Gjenvalg
Ole Rud	Gjenvalg
Martin Aasgaard	Gjenvalg
Jan Bjerknes	Gjenvalg
Harald Melvold	Gjenvalg

Kyststien (alle for 1 år)

Harald Melvold - leder	Gjenvalg
Odd Rønning	Gjenvalg
Gunnar Graff	Gjenvalg
Anton Eide	Gjenvalg
Kristian Halvorsen	Gjenvalg
Svein Arne Lyster	Ny

Hederstegnsråd

Ole Rud - leder	Ikke på valg	1 år
Bjarne Kjos - sekretær	Gjenvalg	2 år
Ole Sønju	Gjenvalg	2 år

Huskomité (alle for 1 år)

Bernt Otto Hauglin - leder	Gjenvalg
Jens Sundby	Gjenvalg
Ottar Bergli	Gjenvalg
Kari Sønju	Gjenvalg

Valgkomitéen

Mette Ølstad - leder	Ikke på valg	1 år
Bjarne Kjos	Gjenvalg,	2 år
Per Olav Berg	Ikke på valg	1 år

ÅRSBERETNING RØYKEN HISTORIELAG 2014

Styret

Styret har i perioden bestått av:

Kåre Selvik	leder
Bjørn Eric Hansen	nestleder
Arnulv Solberg	kasserer
Bernt Otto Hauglin	sekretær
Bjørn Auke	styremedlem
Morten Fleischer	varamedlem
Inger Drengsrud Førde	varamedlem
Ingeborg Hoel	varamedlem

Revisorer:

Harald Melvold, Martin Aasgaard

Valgkomite:

Mette Ølstad, Bjarne Kjos, Per Olav Berg

Medlemmer

Vi har pr. 31.12.14 660 medlemmer, derav 22 nye vervet på slutten av 2014. Disse betaler medlemskontingent fra 2015.

Medlemskap

Røyken historielag er medlem av Landslaget for lokalhistorie. Kontingenten for medlemskap er kr.13,- pr. medlem. Landslaget ordner med bl.a. skattefritak ved bidrag og momsrefusjon ved innkjøp.

Styrets arbeid

Det har i 2014 vært avholdt åtte styremøter og 87 saker er behandlet. Styret har, etter anmodning fra kommunen, avgitt flere høringsuttalelser angående navnsetting av nye veier i Røyken m.v.

Kåre Selvik holdt 3 foredrag:

7.mai for Nærnes kirkeforening - Utviklingen av Nærnes frem til 2.verdenskrig.

14.september for Nærnes kystlag - Fra istiden i Nærnes.

3.november for Røyken og Hurum Revmatikerforening – Isdrift.

I februar deltok Historielaget i feiringen av Grunnlovsjubiléet på Høyenhall i regi av Røyken Kommune. Museumskomitéen stilte ut en del gjenstander fra tiden omkring 1814. Terje Martinsen holdt et foredrag om denne tiden i Røyken.

Våren 2014 ble det avholdt skrivekurs over 3 kvelder med Per Olav Berg som kursleder. Det var ca 20 deltagere.

I oktober ble det avholdt et begynerkurs i bruk av digitale hjelpemidler ved slektsforskning. Der var det 6 deltagere.

Økonomi.

Årsresultatet for 2014 viser overskudd med kr. 41.552,-. Dette er en reduksjon på ca. kr. 22.700,- fra foregående år. Driftsinntektene beløper seg til kr. 360.100,- mens driftskostnadene utgjør kr. 332.000,-. I tillegg har vi renteinntekter med kr 13.400,-

De største inntektspostene er medlemskontingent med kr. 191.700,- og leieinntektene på Kornmagasinet med kr. 91.800,-. I den forbindelse kan nevnes at styret har vedtatt å øke leieprisene med ca. 10% fra 1. juli 2015. Prisene har stått uendret i en del år.

De største kostnadene gjelder produksjon av årboka og bygdemagasinene med ca. kr. 83.000,- samt vedlikehold av Kornmagasinet og Hernestangen med ca. 83.700,-. Det henvises til avsnittene om Huskomiteens og Museumskomiteens arbeid.

Forsikringene utgjør også en nødvendig og etterhvert stor kostnad. Lagets bygninger er fullverdiforsikret. Museumsgjenstander, inventar og annet løsøre er forsikret for kr. 3 mill. fordelt med kr. 2,5 mill på Kornmagasinet og 0,5 mill på Hernestangen og to andre adresser i bygda. Dette ble styrets konklusjon ved høstens gjennomgang av forsikringene.

Likviditeten er god. Ved årsskiftet hadde vi ca. kr. 597.000,- i bank og kasse. Laget har ved årsskiftet ca. kr. 35.800 - i kortsiktig gjeld. Historielaget har god økonomisk handlefrihet.

Medlemsmøter og arrangementer

Åpen dag på Kornmagasinet ble arrangert 22.mai med god deltagelse, ca 60 personer møtte. Det var forskjellige temaustillinger og en ekspert som vurderte gjenstander som publikum hadde medbrakt. Her var det stinn brakke og et meget vellykket arrangement som vi vil gjenta i 2015.

Tur til Oslofjordmuseet fant sted 12.juni med ca 20 deltagere.

Det ble i sommer, som i tidligere år, holdt åpent hus på Hernestangen hver søndag fra 29. juni t.o.m. søndag 3. august. Vi viser fram Gjellumstua og samlingen på låven. Samlingen er nå utvidet til å omfatte hele låven, og gjenstander på den nye plattingen.

Oldtidsmarsjen gikk i år søndag 21. september. Marsjen var den 25. i rekken og det ble i år ca 50 deltagere. Nevnes må Torleif Remme som gikk marsjen for 20. gang. Som vanlig ble det servert suppe på Mellombø til stor glede for deltagerne.

Begynerkurs i slektsgransking med vekt på bruk av digitale hjelpemidler ble avholdt på Kornmagasinet over to kvelder i oktober med 6 deltakere.

Høstmøtet ble arrangert 9.november med Nederland og hollendertiden som tema.

Julemøtet ble avholdt 4.desember med foredrag av Håvard Kilhøy om arkeologiske undersøkelser ved Hurum kirke.

Før jul hadde historielaget stands på Rørtunet, på Røyken senter og på Spikkestad. Det var salg av historielagets bøker og kalendere for 2015, samt verving av nye medlemmer.

Den tradisjonelle dugnadsfesten ble holdt 6. februar, 2015 med god deltagelse.

Publikasjoner, publikumskontakt og kommunikasjonsplan

Bygdemagasinet er lagt inn på vår nettside: www.historielaget.no Nettsiden holdes oppdatert av Kjell Jørgensen i samarbeid med Bjørn Auke og inneholder mye om laget og virksomheten der.

Historielaget opplever en nedgang i medlemsmassen samtidig som gjennomsnittsalderen øker; styret tolker dette som mangel på appell til den yngre delen av Røykens innbyggere. Styret har derfor, som et første virkemiddel, utarbeidet en **kommunikasjonsplan** som adresserer synliggjøring, profilering og involvering.

I tilknytning til kommunikasjonsplanen er det utarbeidet en **handlingsplan** som vi har gjennomført deler av:

- Vi har etablert en Facebook- side som har mer enn 600 følgere
- Vi har planlagt og er i ferd med å gjennomføre et skoleprosjekt i samarbeid med kommunen. **Et pedagogisk opplegg** er utarbeidet av styret og i ferd med å materialiseres gjennom en arbeidsgruppe med representanter fra kommunen og fra historielaget. Opplegget vil bli implementert for alle kommunens 6.-klassinger fra skoleårets start 2015.

Oldtidsveien

Det vanlige arbeidet med Oldtidsveien synes å gå som det skal ifølge tilbakemelding fra rodeleiderne. Noe merking av veien er foretatt, infoplakater er fornyet. På noen steder er ny info satt opp. Info er plassert på veien fra Bø til Slemmestad. Vi har hatt mye kommunikasjon med Viken Skog om uheldig hogst. Fylkeskonservatoren har også vært i bildet. Det ser nå ut til at saken stort sett har ordnet seg. Det meste av oppryddingen ser ut til å være på plass. Hulveien ned til Slemmestad Ungdomsskoles er ryddet. Det kommer frem at siste del av veien ned til Slemmestad, bør sikres (rasfare). Her bør kommunen ta en besiktigelse om noe skal gjøres. Det er eventuelt snakk om å fornye gjerdet.

Kyststien 2014

Kyststien går fra båthavna ved Bjerkåsholmen, opp til Slemmestadveien og ned Vaterlandsveien til sentrum. Nå er det imidlertid kommet opp en vindeltrapp i det gamle fabrikkområdet på Slemmestad, som gir forbindelse til Tåjeåsen og Tåje. Her ble det ryddet en trasé for åtte og et halvt år siden, men kommunen har signalisert at man vil prioritere en trasé gjennom Norcems industriområde. Det er derfor høyst usikkert om stien over Tåjeåsen vil bli realisert som kyststi, men nå er den i alle fall farbar.

Trappa til kyststien i Vaterland er i dårlig stand, men reparasjons- og sikringsarbeidet vil bli kostbart og er ikke prioritert av kommunen.

Det er nå seks år siden det ble vedtatt en reguleringsplan for Grundvik for å avklare kyststien der. Kommunen har opplyst at dette vil bli tatt opp i forbindelse med **kystsoneplanen**. Denne er nå ferdig og vil bli sendt til høring.

Vi har derfor ennå ikke en sammenhengende kyststi langs Oslofjorden. Vi har også arbeidet i fremføring av kyststien langs stranda og over Propsen i Nærnesbukta, og i traséen til den gamle Nærnesveien, istedenfor langs Sundbyveien. Dette står også i stampe.

I planprogrammet for kystsone i Røyken sies det at «en vil ha fokus på å finne en egnet trasé for en mer sammenhengende kyststi mot Oslofjorden». Dette vil vi følge opp, likeså at en ny trasé under Åroskastet vil bli tatt med her.

Vi har ryddet for kvist og vindfall, merket, grøftet, lagt ut tråplanker, flyttet stolper og skilt, skiftet ut skilt og satt opp nye. Komitèen har nedlagt ca 160 timer på kyststien i 2014

50 år

Neste år er det 50 år siden historielaget ble grunnlagt, det er nedsatt en arbeidsgruppe som planlegger feiringen.

Museumskomitéen

Det har i 2014 vært en hektisk aktivitet i museumskomitéen med vel 40 aktivitetsdager og vel 420 dugnadstimer. Vi startet opp med 1814 jubileet og utstilling på Høyenhall. Så fulgte omvisning for en skoleklasse fra Slemmestad ungdomsskole på Kornmagasinet i februar. I løpet av våren fikk vi tilbud om flere landbruksgjenstander fra Ludvig Haug og Arne Ølstad. Alt ble hentet med henger og brakt ned til Hernestangen hvor de fikk etter hvert sin rette plass. Vi har også fått flere ting fra Gjerdal området.

Det ble laget en ny platting i tilknytning til låven på Hernestangen og denne sto ferdig i slutten av juli. Laftebua ble beiset med tjærebeis og løpende vedlikehold gjort både på Gjellumstua og låven. Vi har mottatt en mengde gaver både til vår samling på Kornmagasinet og til Hernestangen. Vi har fortsatt med registrering og merking av gjenstander og også brukt litt tid på å få en best mulig plassering og vedlikehold av gjenstandene våre som nå teller mer enn 2.000 objekter. Alle 6 i komiteen arbeider godt sammen og har glede av arbeidet vi gjør for laget.

Bygdemagasinet

Ny redaktør fra 2014 er Arne Myrvang. De øvrige medlemmene av redaksjonen er Ole Kjølén, Kjell Jørgensen og tidligere redaktør Bjørn Fosnes.

Bygdemagasinet har i år som vanlig kommet ut med to numre, nr. 65 i juli og nr. 66 i november 2014. Det henstilles som vanlig til medlemmene om å bidra med stoff!

Slekts- og gårdshistoriekomitéen

Komiteen består av 7 medlemmer med Arne Myrvang som leder. De øvrige medlemmene er Odd Arne Svendsrud, Jorun Dambo, Anne Elisabeth Myrvang, Ragnar Ølstad, Arve Solli og Jan Ølstad. I tillegg har Kjell Nergaard og Tone Stokker Martinsen deltatt som aspiranter.

Komiteen har møter på Kornmagasinet hver mandag kveld i tiden 18.00 – 20.00, og arbeider for tiden med å transkribere kirkebokinnførslene over døpte i Røyken i perioden 1833 – 1856 fra gotisk håndskrift og inn i et dataprogram utviklet for formålet. Pga. sykdom blant komitéens medlemmer deltar ikke alle på samlingene, men noen arbeider hjemmefra.

Arbeidet med transkribering har pågått i mange år, og er en del av en nasjonal dugnad i regi av Arkivverket. Hensikten er å legge det ferdig gjennomgåtte materialet ut på deres sider på Digitalarkivet i søkbar form. (Se arkivverket.no, arkfane Digitalarkivet).

For Røykens del er allerede perioden fra første kirkebok i 1701 til og med 1810 lagt ut på denne måten. Perioden videre til 1833 er ferdig transkribert, og noe av dette materialet er nylig sendt til Arkivverket for å legges ut. For mesteparten av det øvrige materialet fra denne perioden gjenstår kun korrekturlesing før det kan sendes inn.

Ta gjerne kontakt dersom du har lyst til å delta i dette arbeidet.

Årbokkomitéen

Komiteen består av fem personer, leder Bjarne Kjos, videre Terje Martinsen, Jørn Jensen, Inger Drengsrud Førde og Erik Jacobsen.

Grafisk designer Vemund Tollefsen har også i år stått for utformingen av årboka.

I tillegg til artikler fra medlemmer av komiteen, hadde vi i årets utgave artikler fra Arne Myrvang, Kåre Selvik, Ole Sønju og Jan Ølstad, alle historielagsmedlemmer. I tillegg hadde vi en artikkel fra

Bente Goverud, om keramikk fra 1930-1950-tallet fra Røyken og omland. Hun var først på julemøtet 2013, hvor hun snakket om og viste en del keramikk og senere var hun med på en åpent hus på Kornmagasinet.

Årboka ble planlagt ferdig levert fra trykkeriet til midten av november, så stoffet måtte være ferdig redigert fire-fem uker før dette. For å få til dette måtte førsteutgaven av stoffet leveres ca 1. september, deretter ble det korrekturrunder, og for enkelte møte med Vemund Tollefsen, hvor man fikk den endelige utformingen av stoffet. Komitéen hadde også møter i forkant, men mye behandling gikk via mail og telefon.

Også i år har Kjell Jørgensen bidratt med utvalg av bilder fra historielagets samling, samtidig som han har skannet, behandlet og videresendt bilder som var utlånt av informanter.

Resultatet ble en årbok på 114 sider, som ble levert Kornmagasinet 20. november.

Huskomitéen

Komitéen har ansvaret for drift og vedlikehold av Kornmagasinet, og har i perioden bestått av Jens Sundby, Ottar Bergli og Bernt Otto Hauglin

Avtalen med Røyken kommune angående parkeringsplassen er fortsatt ikke fulgt opp. Torsdag er Kornmagasinet stengt for utleie og kan disponeres av historielaget.

Øst- og sørveggen er oljet. Det er her, etter råd fra spesialister, kun brukt kokt linolje uten fargestoff. Dette ser ut til å ha vært vellykket, veggen mattes ikke så fort. På nordveggen, hvor vann delvis har trengt inn ved slagregn, er sprekkenes tett med kitt og overmalt.

Kornmagasinet, fremstår nå som innbydende og godt vedlikeholdt, både utvendig og innvendig.

Arrangementskomitéen

Komitéen består av seks medlemmer med Inger Marie Melvold som leder. Øvrige medlemmer i komitéen er: Karen Lillelien, Marit Solberg, Inger Graff, Leikny Aasgaard og Gerd Gabrielsen. I 2014 har det vært en rekke arrangementer på Kornmagasinet hvor komitéen har bidratt med å steke vaffer, koke kaffe, dekke på og rydde bord, samt vaske opp etc. På skrivekursene har antall deltakere har vært ca.15 personer. På de øvrige arrangementene deltok fra 30 til 45 personer.

En stor takk til komitéen for alt arbeid som er nedlagt og glede som er spredt.

Hederstegnskomitéen

Komitéen består av tre medlemmer med Ole Rud som leder. De øvrige medlemmer er Ole Sønju og Bjarne Kjos

Røykenkalenderen 2015

I samarbeid Lions klubb, Røyken, og historielaget, er det trykket 1000 eksemplarer av Røykenkalenderen for 2015. Kalendrene deles likt mellom Lions og historielaget. Noen av de overskytende kalendere vil bli delt ut gratis som en reklame for historielaget.

Røyken Historielag - Balanse pr. 31.12.2014

Eiendeler:	Note nr.	2014	2013
Anleggsmidler			
Kornmagasinet		1	1
Gjellumstua og laftet hus på Hernestangen		1	1
Museumsgjenstander, gaver og lignende		250 000	250 000
Inventar		1	1
Sum anleggsmidler		250 003	250 003

Omløpsmidler:			
Kortsiktige fordringer			
Kundefordringer		1 900	2 900
Forskuddsbetalte kostnader		1 007	0
Sum kortsiktige fordringer		2 907	2 900

Bankinnskudd / kontantkasse:			
Særvilkårskonto		525 175	469 491
Konto for medlemskontingent		69 301	50 938
Driftskonto		-12	7
Kontanter		2 486	3 878
Sum bankinnskudd og kontanter		596 950	524 314

Sum omløpsmidler		599 857	527 214
-------------------------	--	----------------	----------------

Sum eiendeler		849 860	777 217
----------------------	--	----------------	----------------

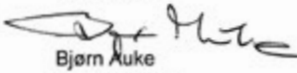
Gjeld og egenkapital:	Note nr.	2 014	2 013
Egenkapital			
Oppskrivningsfond	6	250 003	250 003
Hans Graff minnefond		8 062	9 000
Fri egenkapital	7	536 005	494 452
Sum egenkapital		794 070	753 455

Annen kortsiktig gjeld			
Forskuddsbetalt medlemskontingent		300	0
Leverandørgjeld		2 490	3 762
Forskuddsbetaling på kyststitrapp		20 000	20 000
Kostnadsavsetninger		33 000	0
Sum annen kortsiktig gjeld		55 790	23 762

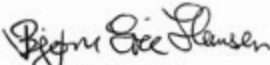
Sum egenkapital og gjeld		849 860	777 217
---------------------------------	--	----------------	----------------

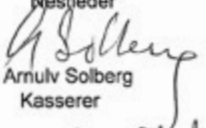
Røyken, 26. februar 2015

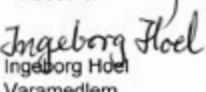

 Kåre Selvik
 Styrets leder

 Bjørn Auke
 Styremedlem

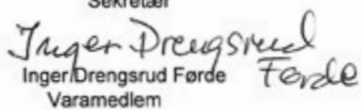

 Morten Fleischer
 Varamedlem

 Bjørn Eric Hansen
 Nestleder

 Arnulf Solberg
 Kasserer

 Ingeborg Høel
 Varamedlem

 Bernt Otto Hauglin
 Sekretær

 Inger Drengsrud Førde
 Varamedlem

Røyken Historielag - Resultatregnskap 2014

	Note nr.	2014	2013	Budsjett 2014
Driftsinntekter:				
Medlemskontingent		191 700	197 400	200 000
Leieinntekter Kornmagasinet		91 800	97 020	100 000
Tilskudd fra Røyken kommune		19 000	16 784	16 000
Inntekter arrangementer		1 435	4 826	20 000
Salg av bøker og kalendre		25 450	25 225	30 000
Andre inntekter	1	33 544	34 327	40 000
Sum driftsinntekter:		362 929	375 582	406 000

Driftskostnader:				
Lønnskostnader				
Lønnskostnader		2 500	29 300	5 000
Sum lønnskostnader		2 500	29 300	5 000

Øvrige driftskostnader				
Arbøker		49 187	50 015	60 000
Bygdemagasinet		33 960	29 850	30 000
Strøm og kommunale avgifter	2	28 332	30 740	40 000
Reparasjon og vedlikehold	3	65 696	76 363	95 000
Renhold		33 474	0	35 000
Kontingenter		9 363	7 020	7 000
Annonser og reklame		17 552	20 381	15 000
Diverse kontorutgifter	4	29 300	20 016	25 000
Forsikringer		25 660	24 619	30 000
Møter og tilstelninger		11 468	11 602	15 000
Andre driftskostnader	5	28 332	23 541	49 000
Sum øvrige driftskostnader		332 324	294 147	401 000

Sum driftskostnader		334 824	323 447	406 000
----------------------------	--	----------------	----------------	----------------

Driftsresultat		28 105	52 134	0
-----------------------	--	---------------	---------------	----------

Finansinntekter:				
Renteinntekter bank		13 448	12 206	10 000
Sum finansinntekter		13 448	12 206	10 000

Arsresultat		41 553	64 340	10 000
--------------------	--	---------------	---------------	---------------

Røyken Historielag, noteoversikt til regnskapet for 2014

		2014	2013
Note nr. 1	Andre inntekter:		
	Momsrefusjon	18 603	19 048
	Diverse inntekter	14 941	15 279
		33 544	34 327
Note nr. 2	Strøm og kommunale avgifter:		
	Renovasjon, vann og avløp	10 596	9 742
	Strøm	17 736	20 998
		28 332	30 740
Note nr. 3	Reparasjoner og vedlikehold		
	Rep. og vedl.hold Kornmagasinet	57 133	63 538
	Rep. og vedl.hold Hernestangen	8 563	12 825
		65 696	76 363
Note nr. 4	Diverse kontorutgifter		
	Kontorrekvisita	4 541	4 948
	Telefon	12 950	5 407
	Porto	11 809	9 661
		29 300	20 016
Note nr. 5	Andre driftskostnader		
	Utgifter innbrudd/brannalarm	4 858	4 658
	Utgifter brøyting og strøing	7 500	6 875
	Bilgodtgjørelse	6 030	6 482
	Bank og kortgebyr	472	272
	Leieutgifter	2 868	2 868
	Øvrige kostnader	6 604	2 386
		28 332	23 541
Note nr. 6	Oppskrivingsfond		
	Kornmagasinet	1	1
	Gjellumstua og laftet hus på H.tangen	1	1
	Inventar	1	1
	Museumsgjenstander, gaver og lignende	250 000	250 000
		250 003	250 003
Note nr. 7	Fri egenkapital		
	Fri egenkapital pr. 01.01.	494 452	430 112
	Årsresultat	41 553	64 340
	Fri egenkapital pr. 31.12.	536 005	494 452

Røyken Historielag Budsjett 2015

	Budsjett 2014	Regnskap 2014	Budsjett 2015
Driftsinntekter:			
Medlemskontingent	200 000	191 700	200 000
Leieinntekter Kornmagasinet	100 000	91 800	105 000
Tilskudd fra Røyken kommune	16 000	19 000	16 000
Inntekter arrangementer	20 000	1 435	20 000
Salg bøker, kalendere etc.	30000	25 450	30 000
Andre inntekter	40 000	33 544	45 000
Sum driftsinntekter:	406 000	362 929	416 000
Driftskostnader:			
Lønnskostnader			
Diverse lønnskostnader	5 000	2 500	5 000
Sum lønnskostnader	5 000	2 500	5 000
Øvrige driftskostnader			
Årbøker	60 000	49 187	60 000
Bygdemagasinet og kalendre	30 000	33 960	30 000
Strøm og kommunale avgifter	40 000	28 332	35 000
Reparasjon og vedlikehold	130 000	65 696	100 000
Renhold		33474	36000
Kontingenter	7 000	9 363	10 000
Annonser og reklame	15 000	17 552	20 000
Diverse kontorutgifter	25 000	29 300	35 000
Møter og tilstelninger	15 000	11468	15 000
Forsikringer	30 000	25 660	30 000
Andre driftskostnader	49 000	28 332	40 000
Sum øvrige driftskostnader	401 000	332 324	411 000
Sum driftskostnader	406 000	334 824	416 000
Driftsresultat	0	28 105	0
Finansinntekter:			
Renteinntekter bank	10000	13 448	10 000
Sum finansinntekter	10000	13448	10000
Årsresultat	10 000	41 553	10 000
24022015			

RØYKEN
HISTORIELAG

Oldtidsmarsjen 2015

søndag 20. September

Turmarsjen «fjordimellom» arrangeres for 26. gang, langs Oldtidsveien mellom Drammensfjorden og Oslofjorden (fra Gullaug i Lier til Slemmestad). Oldtidsveien er Røykens tusenårssted.

Start: Gullaug i Lier (Kleivene) mellom kl 10.00 – 10.30,
eller ved Elopak (tidligere Spikkestad Teglverk) mellom kl 10.30 – 11.30,
eller Røyken kirke (Klokkergården) med start mellom kl 11.00 – 12.00.

Startkontingent: Voksne kr 30.- / barn kr 20.- / familie kr 75.-.

Transport: **Kl 09.30** fra Gamle Slemmestad Sentrum til Gullaug.

Kl 10.45 fra Gamle Slemmestad Sentrum til Røyken kirke.

Voksne kr 30.- / barn kr 10.-.

Merker:

1. gangs deltakelse: Bronsemerke à kr 20.- per stk.
2. gangs deltakelse: Sølvmerke à kr 20.- per stk.
5. gangs deltakelse: Gullmerke à kr 20.- per stk.
10. gangs deltakelse: Reproduksjon, laget av Penny Hansen.
15. gangs deltakelse: Reproduksjon, laget av Penny Hansen.
20. gangs deltakelse: Reproduksjon, laget av Penny Hansen.

Opplevelser:

Via kommunens brosjyre:
«OLDTIDSVEIEN I RØYKEN», og oppsatte skilt, får du historisk informasjon, i tillegg til vandringsopplevelsene.

Natursti:

Natursti er lagt ut mellom Spikkestad og Røyken kirke. De samme spørsmål gjentas mellom Røyken kirke og Slemmestad. De tre beste premieres.

Serivering:

Historielaget serverer hjemmelaget ertesuppe m/påfyll og hjemmebakte rundstykker på Mellom-Bø (kr 30.- per porsjon). Saft serveres til.

Ved Røyken kirke (Klokkergården) er det gratis saftservering.

Innkomst:

Sekkefabrikken kulturhus - Slemmestad, innen kl 16.00.
De som starter på Gullaug kan ha innkomst ved Røyken kirke.

Se vår hjemmeside: Historielaget.no